

SABADELL FEDERAL

Setmanari porta-veu del Partit Federal

Redacció i Administració: Jardí, 7 i 9

Els originals no's tornen.

Dels articles ne son responsables els seus respectius autors.

SUBSCRIPCIÓ MENSUAL 50 CÉNTS.

NOMBRE SOLT 10 »

Hasta los gatos quieren zapatos

Nada hay más soberanamente irritable que el ver el escandaloso abuso que a toda hora cometen los pésimos dependientes de la menguada autoridad gubernativa española.

Aparece en la «Gaceta» el decreto restableciendo las garantías constitucionales y relévese a la Prensa de la fastidiosa obligación de someter a la previa censura de funcionarios indoctos, iletrados y aún en ocasiones analfabetos, las manifestaciones externas de su alma, explosión casi siempre del santo fuego de amor humano mantenido, sin desmayos, en el sano y abnegado corazón de ese noble propulsor del Progreso que desde el periódico o el libro dispara continuamente bala rasa contra la ignorancia, las preocupaciones y el fanatismo.

Es vergonzoso que en pleno siglo XX, después de haber cuajado caudalosos ríos de preciosa sangre humana vertida generosamente por tantos mártires de la Libertad en holocausto del más bello ideal, véase por cualquier futesa amordazada la Prensa, magnánimo vehículo del pensamiento, sin cuya institución los pueblos que hoy se tienen por más cultos seguirían sumidos en los profundos abismos de la abyección donde fueron arrojados por los poderes despóticos y brutales, tanto espirituales como terrenos, que en todo tiempo los han usufructuado como a herencia maldita recibida de los dioses bárbaros.

Y aún pase el que la persecución al papel impreso se llevase con todas sus naturales consecuencias y por quien tuviera méritos suficientes para evitar sufriesen lesión los sagrados e indiscutibles intereses y derechos industriales, intelectuales y políticos.

Pero aquí todo eso es letra muerta y todo el *armatoste* de derechos, libertades y demás *puñeterías* se va por tierra estrepitosamente al menor soplo aguardentoso del último guindilla puesto a las órdenes de un poncio desequilibrado.

Nuestro ilustre compañero, el notable publicista E. Díaz Retg, a quien tanto debe la opinión actualmente, persistiendo en su tenaz y loable labor de ilustrar rectamente al pueblo en lo que respecta a la tremenda lucha armada que asola a Europa, ha dado a luz un precioso libro titulado «¡Verdun!» en el que, con mano maestra y con una oportunidad digna de encomio, orienta imparcialmente al lector en el proceso y desarrollo de la inacabable tragedia que se representa en el punto que el título indica.

Pues bien; este libro ha llegado al público después de cumplir con todos los requisitos *legales*; está de venta en los kioscos y estos establecimientos también han subvenido con sus contribuciones al sostenimiento del Estado español. Tiene «¡Verdun!» tanto de-

recho (nos parece) como cualquier revista taurina a exponerse a la vista pública.

El miércoles último recorrieron los puestos de venta unos señores polizontes y así, de boquilla, sin más orden escrita ni cristo que lo fundó, hicieron retirar a los expendedores dicha obra y la revista «Iberia» para que no puedan herir la susceptibilidad de los súbditos alemanes que moran en la ciudad condal.

Eso es cumplir con los deberes de la neutralidad, lo demás son cuentos. Recibir visitas de submarinos alemanes en Cartagena y austriacos en San Pol, para que luego, en nuestras propias barbas echen patas arriba al primer buque mercante que encuentren a mano, pero antes la muerte que consentir aparezca ante la vista de nuestros queridos amigos los teutones ningún grabadito que recuerde las *gloriosas hazañas* llevadas a cabo por los *valerosos ejércitos* invasores.

Pero aquí ocurre lo de aquella muchacha que al mirarse al espejo y verse tan fea, arrojó el mueble al suelo haciendo añicos la luna, por lo que dijo el poeta:

«Arrojar la cara importa
que el espejo no hay de qué.»

Aunque retiren «¡Verdun!» es verdad que ocurre en Verdun lo que Díaz Retg dice. Y mañana hasta los gatos se enterarán con horror de las atrocidades de esta guerra. Como también se enterarán de las tonterías de los gobernantes españoles y de las bellaquerías de los que dejan descansar algún rato a tahures y bribones ocupándose tan solo de dar resoplidos sobre la antorcha de la inteligencia con el plausible fin de que no salgamos de nuestra eterna condición de brutos.

F. MOLINER SALCEDO.

LA NACIONALITAT I EL SOCIALISME

Els sense-patria

Com que no ve d'un crim, ara que el crim es moda o sembla estar de moda, el Govern d'Austria-Hungria ha fet penjar a en Cesare Battisti. En Cesare Battisti, a qui ningú coneix i de qui tot-hom parla, era nat al Trentí, comarca italiana que encara forma part de l'imperi del vell Francesc Josep. Del partit Socialista, i diputat, al començar la guerra s'allistà voluntari en la tropa italiana canviant de sentiment cap el nacionalisme irredentista. Presoner dels austriacs, ha mort com un heroi del patriotisme, cridant: Visca l'Italia! mentres agonitzaba, per haber-se trencat la corda que en l'espai feia ballar son cos.

En la mort d'aquest home, de nou se senten veus en tots indrets: Es o no compatible el Socialisme amb el nacionalisme?

Quin argument tindran *els sense-patria*? Ja que'ns titllen aixís, parlem per al·lusions.

Direm els sense-patria que, en Cesare Battisti, que pogué ser un martre per a la llibertat, ha fet un sacrifici ben inútil. I que ha contribuït, sens dubte inconscientment, que amb el seu sacrifici abans li fagi dany. Malaguanyat company per a la mala causa... Perque el Trentí, italià o baix l'Estat austriac, serà oprimat igual.

Tots sabem les accions que senyala la Historia al formar-se els Estats: o guerres criminals o pactes de interès. Però que l'interès al operar-se així no és en prò del poble també tots ho sabem. El cas dels fills de Trento és particularíssim, puix no poden negar que defensen un amo a canvi d'un altre amo, per quan, com Catalunya i com Irlanda, no desitjen ser amos d'ells mateixos. De veritat us dic que jo no puc capir un socialista així com en Battisti. Altrement, molt m'admira la mort d'en Casement, en la vida mirall d'exemples llibertaris, de forta intensitat llavors del Putumayo. Però ell no va arribar a la idea marxista.

L'Estat es un mal pare qui corrompeix llurs filles per a fer vida innoble. Aquestes, —les Nacions—protesten i es rebelen, *per a fer de son cos allò que a elles agradi*; però no per lliurar-se'n d'ésser mercadejades. (Els pactes dels Estats i les nacions casi sempre son pactes amb bandits, i no hi ha una nació que passi sense un altre).

Es que varen juntar-se l'Aragó i Catalunya per a que el proletari d'aquell temps visqués del benefici, l'exacte benefici, de lo que produïa? Car lo que conqueria el rei en Jaume no ho era pel seu braç, pel braç de mils i mils de proletaris, quins morien de fam després de les victòries com abans de obtenir-les. I fa de bon parlar dels almogavars, els valents almogavars, gent ferotje i salvatge, perdularis els més, que tenien l'ofici de fer mal com els soldats del Cid en les terres de moros.

O vegi's Montenegro. Jo no sé, una nació més ambiciosa ni més independent. Poseu-la sota un jou i prompte iniciarà una baralla eterna, sorgirà un Casement o sorgirà un Battisti altra vegada, en nom d'aquella patria *tota d'ells*. I ara els mata i degrada la miseria.

No podem pas parlar de faisó diferenta els sense-patria. No estimem aquest home o aquell home, a tots els homes; no estimem aquest poble o aquell poble, a tots els pobles. No ho és, no és compatible el Socialisme amb el nacionalisme. En Cesare Battisti acabà malament.

J. SALVAT PAPASEIT.

IDEOLOGIES

Els drets de l'home

Hem viscut llargs segles en una ficció que s'anomena dret. Primer varem creure en Deu i els clergues varen instituir el dret diví. Després l'home va posar llur confiança en la autoritat justiciera d'un de sos semblants i els quefes eleboraren desseguida el dret humà. I vivint l'home rodejat de drets, ha sigut esclau sempre.

No és pas d'avui la paraula llibertat; va néixer el dia que's varen escriure lleis de dret i aqueixa data és pert en la historia del temps. Ja Grècia, donant llibertat i reglaments al poble, va ésser el juríconsult del món antic; ja Roma, avans de Justinià, havia escrit les bases del dret que encara es conserva i encara s'alava en els pobles occidentals.

Des d'aleshores cada dia hem tingut més drets; avui són incontables: dret mercantil, dret internacional, dret polític, dret de gens, dret públic, dret privat, dret positiu, dret econòmic, dret escrit, dret consuetudinari, dret civil, dret canònic, dret natural, dret a la vida i, per últim, drets individuals. I tots aquests drets s'han concedit en nom de la llibertat, mentres la gent viu esclava de les preocupacions, de la moral o de la pobresa que produeix aquest aldarull de drets concedits.

El dret, el veritable dret, no pot constituir-se ni otorgar-se perquè és indonable i inherent a l'home sense cap mena de condició.

Dret que's dona i s'otorga i es condiciona, no és dret; és una mercé que'l fort o bé'l sabi fa al feble o al ignorant, i com que tota mercé suposa gràcia, no justícia, i suposa, altrament, privilegi, perquè darrera de la mercé de l'home vencedor o de la classe vencedora, hi ha un privilegi més important que'l dispensador de mercès es guarda per a ell, el dret, en aquestes condicions, representa la legalització i el regoneixement de la injustícia agena i de la feblesa pròpia.

Solament hi ha una justícia i una llibertat; tots quans raonen per a reglamentar-les, les falsejen.

L'autoritat sempre serà imposició, mai representarà justícia, ni llibertat, i els quins acaten l'autoritat a nom del dret, son voluntàriament esclaus, com si diguessim voluntàriament eunucs. Uns perden per la força, llur força genital, formosa i rica per cert, altres abdiquen voluntàriament de llur independència, no menys rica i formosa, en un home o en una constitució.

Demandar dret, és demanar llei, demanar llei, és demanar quefe; demanar quefe, és demanar amo, demanar amo, es declarar-se incapaç d'ésser lliure.

¿Per això ha nascut l'home?

LUDOVIC PETRUS.

ESCOLIS

BARBARITATS

Amb aquest epígraf escrivia «El Diluvio» l'altre dia:

«En Madrid se ha lamentado un conocido escritor del "bárbaro acento castellano" de ciertos catalanes que se ven obligados a usar la lengua de Cervantes. Probablemente ese mismo escritor diría que los catalanes son separatistas si se resistieran a hablar el castellano. De manera que una de dos: o no lo hablamos, y entonces se nos tacha de antiespañoles, o si lo hablamos se nos tilda poco menos que de bárbaros. El calificativo es tonto e impropio; no hay acentos bárbaros cuando el que habla es una persona civilizada. O bien hemos de reconocer que todos los extranjeros que hablan el castellano: franceses, ingleses, alemanes, etc., tienen el acento bárbaro. Sostener esto sería otra barbaridad. El catalán que se expresa en castellano por consideración hacia sus interlocutores o porque no tiene más remedio, podrá tener el acento defectuoso, pero de ninguna manera bárbaro. Esto, en todo caso, es una prueba de que el catalán no es un dialecto, como el andaluz, el gallego, etc., sino una lengua real y verdadera. Por esta razón, al pasar del catalán al castellano, es muy difícil modular las palabras con el castizo acento de Castilla. Es que los dos acentos son radicalmente distintos, lo mismo que nuestra gramática desde la sintaxis hasta la ortografía. Pasa con el catalán, respecto del castellano, lo que con cualquiera otra lengua extranjera. Como quiera que sea, los castellanos de la clase del escritor a que aludimos, deben tener en cuenta que los catalanes, casi sin excepción, hablan bien o mal, cuando el caso se presenta, el castellano, que no es, ni mucho menos, su lengua. sino otra tan extraña como pueda serlo la portu-

guesa, francesa o italiana. En cambio, los castellanos, comenzando por los que hace años viven en Cataluña, no han podido aún aprender el catalán, y cuando se expresan en nuestra vigorosa lengua lo hacen tan rematadamente mal, que dan ganas de taparles la boca. De manera que por lo menos tiene que reconocernos una mayor facilidad para hablar lenguas extranjeras, pues nosotros hablamos la suya y ellos la nuestra no. Lo mismo podríamos decir de nosotros respecto del francés, el inglés, el alemán: Cataluña es la región donde se habla más y mejor las lenguas extranjeras».

Caldría no fer cap més comentari sota de lo transcrit. Però, cal anotar, així tot passant, la vitalitat de la qüestió catalana de la qual es creu que no en poden prescindir, i que'ls homes castellans venen a exacerbar de tant en tant amb els seus comentaris a tot lo nostre amb una mica d'odi disfreçat de ironia. Si precisament, en la part de la llengua, aquí defensada per un periòdic a vegades tan espanyolista com «El Diluvio» tota la culpa la tenen ells a l'imposar com a llengua oficial la castellana perquè, aprenent-se així en les escoles s'oblida al sortir de la mateixa com les propietats lliçons de geometria, física i altres assignatures que molts però molts ciutadans no fan servir en la seva vida de treball. Per això, com que no s'estudia com a una llengua estrangera, ens trobem que parlem un castellà *barbre*, producte d'un esforç de traduir el nostre propi idioma.

Que no s'ensenyi el castellà en les escoles primàries i per lo tant que s'hagi d'aprendre forçosament i tots els catalans que vagin allavors a Castella veureu com parlaran un castellà no tan *barbre* com es mereix sigui parlada la llengua de Cervantes.

P. DE P.

REGIONALISME GALLEC

Els principis federalistes van poc a poc imposant-se a tota Espanya. Ja no és sols Catalunya la que clama per una organització autònoma; són altres també les regions que comencen a fer-nos chor als catalans, abominant de l'odiosa centralització madrilenya.

Entre aquestes regions descolla la gallega, on s'adverteix un vigorós moviment regionalista. Galicia, com Catalunya, anhela que la seva llengua s'equipari a la oficial i tingui gran difusió. Els gallecs, com els catalans, senten cada vegada més viu el desig de sostreure's del regim burocràtic que tants obstacles oposa al desenrotllament de les distintes regions que integren la nacionalitat espanyola.

Hi ha a Galicia un nucli autonomista quines aspiracions coincideixen amb les d'aquells que aquí sustenten l'ideal regionalista, però no a l'ús de la Lliga, antipàticament reaccionaria, sino amb una amplitud de mires que esgarrija als Prat, Abadal, Cambó i els seus adlèters.

Els autonomistes gallecs proclamen que la seva regió té una situació geogràfica perfectament caracteritzada, llengua pròpia, institucions jurídiques respectables i, per consegüent, definida personalitat.

Per això és lògic demanin la oficialitat de l'idioma galleg; que siguin fills de la regió o que la coneixin degudament tots els que en ella desempenyin càrrecs públics; que allí es fallin en última instància, per jutges i magistrats gallecs o profundament coneixedors de la regió i del seu drets, els plets i les causes que interiorment puguin suscitar-se; que'ls naturals de Galicia i els en ella establerts siguin àrbitres de la administració regional, fixant lliurement les contribucions i impostos i, per últim, que's posi terme a la vergonya de que Galicia hagi de

estar representada per expòsits a les Corts de la nació.

A Galicia, doncs, com a Catalunya, alenta un esperit regionalista fondo i fort. Els regionalistes gallecs es proposen arrencar al centralisme prerrogatives que no són pròpies de l'Estat. Tendeixen a arrebatat-li a aquest facultats inherents a la regió. Es mostren decidits a aconseguir lo que de dret creuen correspondre'ls, per les seves condicions ètniques característiques i per trovar-se en possessió d'un idioma propi, plet principal de la personalitat d'un poble.

Vascs, catalans i gallecs tenen profundament arraigada en l'ànima la aspiració autonomista. Els andalusos, encara que en menys intensitat, comencen també a sentir desitjos de contrarrestar el burocratisme matritenc que tan perniciosos resulta per a tota Espanya.

Altres regions aniran associant-se a la justa demanda, i, en definitiva, totes les que formen nostra nació acabaran per exigir l'autonomia, per a que les parts constitueixin un tot armònic, en lloc de—com ara—un conglomerat del que disposen arbitràriament els oligarques de Madrid.

I així arribarem a una organització federalista, indispensable per a Espanya, si aquesta ha de subsistir com a nacionalitat.

Un lleuger estudi de la situació

Lluita de partits

En l'antiguetat lluitaven dos homes, dos reis, per a conquerir el poder, per obtenir el comanament suprem, per a pegar disposar al seu albir de tots els beneficis que obtenia el qui, valent-se del seu poder, governava. Però avui ja no lluiten dos homes, més ben dit, si, lluiten com a capdevaners d'un partit, lluiten dos partits per apoderar-se del poder, per exercir la hegemonia nacional.

Fins a cert punt són justificades aquestes lluites, doncs sempre han existit, lo que sembla impossible és, que aquestes lluites siguin entre dos partits quina professió de ideals és la mateixa. I no fora per nosaltres, republicans, lamentable que les baralles se desenrotllessin en el camp adversari, més aviat hauríem d'alegrar-nos-en, lo que deplorem és que lluitin desconsideradament partits amb partits d'esquerra, per destruir-se així, no treient cap profit d'aquestes lluites intestines.

Evidenciada la divisió, per divergències de criteri sobre fórmules de govern, perseguint tots el mateix fi, la implantació de la República, és lògic prestar-se el mutu apoi en les lluites que deuen sostenir continuament amb l'adversari, que és lo qu'es fa en època electoral amb les coalicions, empró després, passat el moment, es desfán de tot compromís i lluiten divergentment.

Mes, desgraciadament és així; lluiten entre si mateix partits de dreta, s'esbatussen furiosament partits d'esquerra; mes, o, estranyesa de la realitat! els partits de dreta els enforteix la lluita que sostenen entre ells, els uneix en certes ocasions, els fa més compactes i més forts, encara que aquestes lluites siguin a voltes aparatoses; mentres, fatal predestinació! els partits d'esquerra es disgreguen i es debiliten com més cegament batallen per captar-se les simpaties del país, les simpaties dels que senten bullir en l'ànima un ideal de justícia i de llibertat.

Tots els intents per evitar aquestes lluites han fracassat. Perquè, és ben clar, al fer l'unió deurién excluir-se els traidors i els deslleials, i aquests se resisteixen, tot ho

enreden i priven de que pugui fer-se quelcom ben fet. Aquests sobren i deuen bandejar-se de llurs partits. Allavors potser fora possible fer un sol partit capaç de combatre a l'adversari.

Un exemple ha sigut l'últim conflicte social solucionat fa poc d'una manera vergonyosa per a els obrers, valent-se els governants, davant la gravetat del moment, de lleis arbitràries i amparant-se en la Constitució, imposant-se a la raó, marcant decidits el camí a seguir als que, obligats per la necessitat, cometeren l'imperdonable falta de queixar-se i demanar lo que els faltava. I mireu entre ells quina cohesió, quina unitat de pensament, quina unanimitat en reconèixer la exigència del moment per aplicar lo que havia de prevenir-los contra possibles atacs dels obrers que, exaltats per tant patir, en un moment donat s'aixecaren menaçadors demanant pa i justícia. Els uní el mateix odi a la classe obrera, la mateixa ansia de mantenir-se forts, el desig d'evitar immediates i simultànies escomeses, alteracions d'ordre, per apagar les queixes i no hever de cedir a les demandes justificades dels necessitats obrers, per evitar a les companyies exigües concessions.

* *

En Marcellí Domingo abogava per la unió dels republicans. Lloable intent. Veritablement fora aquest l'únic mitjà per acabar amb les lluites de republicans amb republicans, però, com ja he dit, fora necessari primer llençar a tots els falsaris que integren alguns dels partits formats i perseguir-los, per apartar-los del costat dels bons, per a que no interrompissin els treballs encaminats a constituir un sol i fort partit.

R.

Les vagues

La humanitat té arrelat el concepte de que les vagues representen l'arma pacífica amb que el treballador combat el capitalista. Es una de tantes il·lusions a que ens condueix la lògica de les teories.

Diem, i no sense fonament, que sense l'obrer no hi hauria empreses possibles, i d'aquí ve que suposem la inacció com aco- tament dels explotadors. En els dominis de les lleis del pensar és inqüestionable tot això; mes requereix que siguin criteri general, principi universal deduït *a priori*, es presenti el problema també universalment, sens la més petita excepció, si es desitja que la realitat ho confirmi. Per consegüent, solsament quan la vaga és general d'un ofici determinat, o bé de tots els oficis simultaniament, cap esperar els resultats que proclama la doctrina econòmica-treballadora. Perque solament a-les-hores rau l'explotador en sa infeconda immobilitat; solsament a-les-hores rau el capital en la estàtica que li perteneix. I en tals condicions no hi ha industria ni comerç possibles; la ruïna dels quins menjen del suor agé és inevitable; i la supremà igualtat econòmica farà els homes més cautes i més equitatius i més justes les socials organitzacions.

Empró aquesta arma de pau deixarà de ésser temible en quan les vagues siguin parcials; perque així com els obrers s'ajuden pecuniàriament, els fabricants i magatzemistes es presten mutu auxili per a sortir de passatjeres anormalitats.

En cambi les vagues supprimeixen i disminueixen els ingressos de les llars treballadores, i la fam es presenta amb tots els seus horrors i crueltats, afeblint organismes mal nodrits ordinàriament. La classe obrera

camina així vers sa màxima degeneració, i per això és més castigada que cap altre en les epidèmies i en tot cataclisme natural. La vaga és, doncs, un arma de dos talls que és precis manejar amb gran circunspecció, si no se la vol fer contraproduent; se l'ha d'emplear solsament quan fagi dany a l'explotador i beneficii a l'obrer; a ésser parcial d'un ofici, s'ha de cuidar molt d'isolar al patró o patrons bloquejats, doncs del contrari, és pertorbadora i sense finalitat pràctica.

I amb la vaga o sens ella, s'han de unir els treballadors per a redimir-se econòmicament. Siguent TOTS UN i UN TOTS, donaran al món les lleis econòmiques que vulguin. I en donar-les justes deuen esforçar-se.

NOTES D'ART

Exposició de Pintures de l' "Agrupació Artística". MCMXVI.

Es evident, i podem dir-ho amb una mica de vanitat, que a Sabadell puja una joventut bon xic experta i plena de fe que ve adestrant-se en la obra artística. Cal que consignem amb goig aquest esdeveniment tan isolat a casa nostra on fins fa no molt temps que les manifestacions d'art eren cosa migrada i producte en totes ocasions de uns pocs escollits.

Aquesta joventut està cridada a ésser l'eix veritable de l'ascensió que deu operar-se i a ella cal que ens encomanem així que es presenti ocasió. Aquestes exposicions que celebra, deuen estimular-los no poc i fa falta que tot-hom s'interessi per ells i s'els donguin ocasions on puguin pendre part i on la sagacitat i el coneixement de l'artista pot contribuir a fer amb qualsevol pretexte o festa ciutadana, una manifestació artística ensems.

* *

Les obres exposades, com molt encertadament resen els catàlegs, no passen d'ésser simples estudis. Això en veritat que no li resta quasi res d'importància: ans millor, ens demostra la mesura i bon criteri dels expositors; ademés, son molts els artistes consagrats, dels quals se senyalen com obres mestres, petits fragments o notes on s'hi veu transparentada la fugacitat del moment, la impressió feridora o l'èxtasi adorador, i en canvi en les obres de tècnica o de concepció general queden, quan no fracassats, reduïts a una mediocritat esfereïdora.

En tots els expositors s'endevina una pruija de fer quelcom, sobrepassant els decandits motllos vells. Això pot comprovar-se en la composició i distribució dels assumptes que tracten i, sobre tot, en el colorit, on arriben quasi bé, devegades, a manifestar-se uns impressionistes. De totes maneres, hi ha també no poques vacil·lacions; el senyor Crusafont, per exemple, i el senyor Durán (R.) resulten d'ugues oposicions manifestes: els quadros del primer s'aguanten per lo ben tocats en el dibuix, fins arribar a semblar notes al llàpiz acolorides; i en el segon tot lo contrari, el color predomina i el dibuix queda absent; exemple de lo que diem n'és l'estudi "Fira de bous a Galicia", completament desdibuixat i mal compost, on se veuen tres bous de rengle i d'esquena, quedant un espai entre els mateixos i les figures on no s'endevina lo que hi ha a no ésser un pastament enginyós de color. El senyor Llacer és el mateix de tota la vida, però bastant més aciençat. La seva pintura queda bon xic llepada; s'ens imagina veure'l pintar i després de posats els colors, estirar-los amb una palatina sense pintura; una de les seves composicions que més crida l'atenció és un paisatge de pins amb un prat verd: sobre tot en els darrers termes hi ha unes notes de claror molt justes; el petit montícul de la dreta desdú del conjunt per lo magre que queda. Ara, la composició "Clavells", queda a la alçada de les pintures de les senyoretes que van en els col·legis de monges. El senyor Moratonas, dintre de la seva senzillesa, resulta molt just; prova de lo que diem ne son els estudis numerats amb el cinquanta set i cinquanta vuit, sobre tot el darrer. Altre el·lement poc conegut és el senyor Florentí Durán, que amb tot i la seva mitjanja té coses ben remarcables. En aquesta exposició s'ha dat a coneixe el jove J. Martí, en la seva especialització de la caricatura. No pot negar-se que aquest novell artista "té coses". Per exemple, trovem molt encertades les caricatures números 60 i 61 i bastant delicats dos caperrons, en canvi, tenim de convenir que és detestable el numerat amb el xeixanta dos, a on sembla no recordar-se d'aquell esperit interior

que fa gràciosa la caricatura, lo qual mai pot assolir-se de no agermanar la fluïdesa, i fins potser la fragilitat de la línia, agermanant-la al caràcter de la figura. Cal tenir molt present això i deu recordar que la caricatura és un art completament impresionista, mateix que una ironia que deu ésser dita dintre un temps precis, just, i sobretot, expontani, no torturat. En Martí, és una prometença; per ara, prometença i prou: ara falta que segueixi avant i ens dongui lo que ens promet. La producció del senyor Ricart Marcet, per damunt de totes les bones qualitats, hi ha la de que resulta sempre agradable; emperó queda un xic indefinit; la seva concepció gira entorn de coses ben diferents, i encara que de tot se surti força airós, no queda prou interessant, en cada aspecte; l'estudi núm. 76, venedor de taronges, és un encert molt remarcable, en canvi el núm. 69 queda bastant deficient de llum, no poguent-se agermanar de cap manera l'esplet de les panotxes enfoscades amb el tò blau de la paret. El senyor Palá, demostra tenir molta cura en tot lo seu i bastant just; sols li manca, a nostre entendre, que voli un xic més enlaire i deixi anar les regnes dels seus pinzells que ara resulten quelcom mansos.

Hem deixat per a parlar sintèticament del senyor Durán i Camps.

Els artistes joves sovint se troven amprats de una pruija de transcendentalisme i de renovacions. En aquest cas se trova una mica el senyor Durán i Camps. La taca de color, el pastat, els grups de pintura, l'aïllament dels objectes, son maneres a les quals se sotmet, però així com això ho trovem just en artistes madurs, no ho trovem tant en aquest ni tampoc obté amb la seva manera el resultat que hi assoleixen els altres, nosaltres creiem perque amb aquest mètode no hi ha fet la seva ascensió, o mellor, la seva formació. Ell s'ha enamorat del procediment, però no del mètode, i aquí és on potser se trova l'erro de la seva brillant manera de pintar i dels seus molt notables atreviments. El senyor Durán i Camps, comprén el color i és sensible a les gradacions del mateix, però el conjunt queda potser despulat.

L'estudi "Ametllers", és encisador; nosaltres diríem "la vista s'hi encisa", malhauradament, la vista solament s'hi encisa. "Migdia" és un altre encert d'esplet; "Ermiteja", un portent de diafanitat i "Tarda inquieta" lo mellor de lo mellor que exposa. En aquesta producció pot apreciar-se lo que hem vingut dient respecte a la seva execució de la qual sembla haver-se'n desfet momentaniament un xic per a reproduir sense sistemes ni preocupacions l'estat de la naturalesa amb el seu contacte nerviós.

Altres prova que corrobora lo que venim dient del seu temperament impresionista, són les obres "Dia gris" on els capitells dels claustres no tenen consistència ni en general unitat i en "El Pilar" que està completament mancat de caràcter i es nota fluïdesa en el dibuix. Hi ha també força notable de aquest senyor unes natures mortes que ens recorden lleument les de Paul Cézanne.

Finalment, devem dir que En Rafel Durán i Camps, és un temperament molt estimable i valió, que ara vola un xic desenfrenadament, amb més impetu que ciencia, però que no hi ha cap dubte que quant estigui alleugerit d'aquest sensualisme artístic que envolta les seves obres i posi el color exhornant la solidesa del dibuix, farà molt i aportarà una característica ben personalíssima en les seves obres.

Cal, per últim, felicitar efusivament a la "Agrupació Artística" per l'èxit aconseguit i a cada un dels exposadors en particular per el triomf obtingut.

ORIFLAMA.

Notes i Comentaris

El restabliment de les garanties

Quan repartíem el nostre nombre anterior, el govern va trobar bé restablir les garanties constitucionals en totes les províncies espanyoles.

Hem de donar, doncs, la nova una mica tardana. Empró tardana o no tardana, sempre ens servirà per a dir que és precis pensar en que no es repeteixin aquestes extralimitacions del Poder; és precis que ens fem càrrec de que enfront al principi d'autoritat, per sagrat que sigui, deu aixecar-se, més sagrat encara, el principi de la llibertat individual, però sens el respecte a aquest principi cap respecte mereix l'altre principi, només el despreci més absolut i àdhuc el càstig violent que s'imposa amb la força.

La personalitat de les entitats obreres

El Govern ha publicat rescentment un decret en el qual se regoneix la personalitat de les entitats obreres ferroviaries; empró mentres el Govern legalitza la vaga, tracta de domesticar la fera per a vencer-la mellor.

I és que en la lluita social, com en la guerra, també s'empleen les alambrades per a defensar els camps atrinxerats; i les alambrades són aquest teixit de lleis socials, sistema de defensa contra l'esperit revolucionari que, mentres no triomfi en sos principis fonamentals contra lo fonamentalment injust de nostre règim social i polític, serà exclut de la vida.

El vesper del Marroc

Per lo que se refereix al problema afrós del Marroc ja declaren els governants que s'han d'economitzar gastos, que l'organització civil és molt costosa i absurda, que és necessaria una nova forma de plantejar els serveis i que és indispensable repatriar batallons perque els gastos que tot aixó origina no els pot suportar Espanya.

Encara pot contestar el país quelcom més greu i trascendental; encara pot manifestar amb raó que la nostra acció en el Marroc el te pregonament alarmat perque ningú ignora que l'actual guerra europea te per base i per causa, tal vegada la única, la necessitat de colonies que sent una nació ambiciosa, i el dia de la pau es perillós per a els pobles petits posseir territoris colonials mantinguts per la força.

L'impost sobre el lloguer

Tot d'una s'han parat els embargs que s'havien començat en els morosos a l'impost sobre els lloguers. Hi ha qui diu que s'ha portat als tribunals a l'agent executiu nomenat per l'Ajuntament.

Si aixó és veritat, hauria d'esbrinar-se si l'esmentat agent s'excedia en llurs funcions o si és que exigia un pago que és ilegalment plantejat o que no el consent la llei.

Veíam, veíam si després de molt bregar esdevindrà malograda la bella obra de la supressió dels consums, prostituída per aquesta majoria xorca que és tot bombolla i fatxada.

La delicadesa del nostre Ajuntament

Copiem i traduem d'un periódic local:

«L'ex-regidor don Domenec Saló i Salas, s'ha personat davant del senyor Alcalde en súplica de que l'Ajuntament acordi el terreny que deu adquirir-se per a edificar en ell, per compte de la Mancomunitat Catalana, el palau destinat a Biblioteca popular, tota vegada que altres Ajuntaments han rebut aquell benefici de la Mancomunitat, per haver sigut més diligents que nostra Corporació municipal.»

Quins comentaris més sabrosos podrien ferse d'aquest gest del nostre amic Saló, i quines fuetades podríem donar a la inepte majoria regionalista del nostre Ajuntament, que ni pagant un altre 'saben fer una obra de cultural

Es trist i és vergonyós aixó. Una deixadesa tan grossa com ara no s'havia vist mai en la ciutat nostra.

La Lliga Regionalista pot estar ben orgullosa dels administradors que'ns ha portat a la ciutat. Si no saben dur a terme una obra bona que l'ha de pagar un altre, com han de portar a terme lo que hagi de pagar la ciutat que ha caigut baix la seva férula?

Noves

En el saló de sessions de la Casa Consistorial de Ripoll, el diputat a Corts per aquest Districte en Joan Salas Anton, hi ha donat una conferencia sobre la "Missió de la classe obrera i mitjans de realitzar-la".

—Per el dia 17 de Setembre próxim, están anun-

ciades les eleccions de diputats a Corts i senadors pels districtes vagants.

—Per celebrar-se aquesta semana la sessió de l'Ajuntament, ahir divendres, ens veiem privats de publicar la ressenya, deixant-la per la vinenta semana.

Impremta Sallent. — Sant Quirse, 32. — Telèfon 520

Kiosc de Canaletes

Cervesa E. Petry.

S. EN C.

Exigeixis en els taps la marca del Representant

Gasseosa F. PANÉ

Se serveix a domicili

Rambla, 198

Latorre, 2

Companyia Comercial Alcoholera, S. A.

Anís ARLEQUIN 'PICAROL'

Especialitat en Misteles, Moscatells
i Licors de totes classes

Dipositari: **Josep Fitó** (a) **Mistos**

Sant Pere, 31 • Telèfon 660 • Sabadell